

**АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ**

**РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ**

від 08.02.2024 р.

м. Одеса

№65/5-рк/к

Єланецьке селищне комунальне підприємство «Єланецьводопостач»
Єланецького району Миколаївської області

(«Інформація з обмеженим доступом»)

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

1. Предмет рекомендацій

- (1) Дії Єланецького селищного комунального підприємства «Єланецьводопостач» Єланецького району Миколаївської області містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку надання послуг з централізованого водовідведення, які полягають в укладенні у період серпня-грудня 2022 року та січня-листопада 2023 року договорів про надання послуг з централізованого водовідведення зі споживачами, які не відповідають умовам типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05.07.2019р. № 690», яка діяла на момент укладення договорів.

2. Суб'єкт господарювання, якому надаються рекомендації

- (2) Єланецьке селищне комунальне підприємство «Єланецьводопостач» Єланецького району Миколаївської області (далі - КП «Єланецьводопостач») (згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань ідентифікаційний код юридичної особи (*«Інформація з обмеженим доступом»*)); місцезнаходження: (*«Інформація з обмеженим доступом»*)).
- (3) Відповідно до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності КП «Єланецьводопостач» за кодом КВЕД (*«Інформація з обмеженим доступом»*).

- (4) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Сланецьводопостач» є суб'єктом господарювання.

3. Процесуальні дії

- (5) Відповідно до статей 3, 7, 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктів 3 та 8 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) здійснювався в межах Миколаївської області державний контроль за дотриманням суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на регіональному ринку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (6) Відділенням надіслано КП «Сланецьводопостач» вимоги про надання інформації від 05.05.2023 № 65-02/953 та від 13.11.2023 №65-02/2487, на які надано інформацію з копіями документів листами від 16.05.2023 № 7 (вх. №65-01/971 від 24.05.2023) та від 07.12.2023 №33 (вх. № 65-01/2293 від 13.12.2023).

4. Визначення монопольного (домінуючого) становища

- (7) Аналіз та дослідження становища КП «Сланецьводопостач» на ринку послуг з централізованого водовідведення здійснювалось відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

4.1.1. Об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- (8) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1.1. Суб'єкт господарювання

- (9) Згідно з пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установаження переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).
- (10) КП «Сланецьводопостач» є суб'єктом господарювання згідно із Законом України «Про захист економічної конкуренції».
- (11) Об'єктом аналізу є КП «Сланецьводопостач» – суб'єкт господарювання, який здійснює діяльність на ринку послуг з централізованого водовідведення.

4.1.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (12) Об'єктом аналізу є послуги з централізованого водовідведення.

4.1.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

4.1.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (13) Відповідно до пункту 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (14) Товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Сланецьводопостач», є послуги з централізованого водовідведення.
- (15) Відповідно до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

4.1.2.2. Споживчі характеристики

- (16) Відповідно до підпункту 4.2.1 пункту 4.2. Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (17) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово-комунальні послуги - це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (18) Виходячи з положень статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», послуга з централізованого водовідведення віднесена до комунальної послуги.
- (19) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (назва Закону в редакції, що діяла у період дослідження):
- централізоване водовідведення - господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення;
 - підприємство централізованого водовідведення - суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення;
 - система централізованого водовідведення - сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом;
- (20) Основною споживчою властивістю послуг з централізованого водовідведення є їх надання суб'єктами господарювання, які мають діючі каналізаційні мережі, що їм належать або ними використовують (експлуатуються).

4.2.1.2. Умови споживання

- (21) Умови споживання послуг з централізованого водовідведення визначені Законами України «Про житлово-комунальні послуги», «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (назва Закону в редакції, що діяла у період дослідження) постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення».
- (22) Вказаними нормативно-правовими актами передбачено надання послуг з централізованого водовідведення виключно на договірних засадах.
- (23) Послуги з централізованого водовідведення надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (24) Таким чином, умовами споживання послуг є укладання договорів між виконавцем та споживачем послуг з централізованого водовідведення.

4.2.1.3. Умови реалізації

- (25) Згідно з пунктом 28 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» господарська діяльність з надання послуг з централізованого водовідведення підлягає ліцензуванню.
- (26) КП «Сланецьводопостач», відповідно до розпорядження голови Миколаївської обласної державної адміністрації від 17.04.2014 №87-р, видано ліцензію на провадження діяльності з централізованого водовідведення.
- (27) Послуги з централізованого водовідведення надаються із застосуванням певних інженерних мереж та згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.
- (28) Отже, КП «Сланецьводопостач», здійснюючи діяльність з централізованого водовідведення, є суб'єктом природної монополії та віднесене до Зведеного переліку природних монополій, розміщеного на офіційному сайті Антимонопольного комітету України <https://www.amcu.gov.ua> станом на 31.10.2023.
- (29) Відповідно до частини 2 статті 12 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).

4.2.1.4. Ціна

- (30) Відповідно до частини першої статті 191 Господарського кодексу України державні регульовані ціни запроваджуються Кабінетом Міністрів України, органами виконавчої влади, державними колегіальними органами та органами місцевого самоврядування відповідно до їх повноважень у встановленому законодавством порядку.
- (31) Частиною першою статті 10 Законом України «Про ціни і ціноутворення» визначено, що суб'єкти господарювання під час провадження господарської діяльності використовують вільні ціни та державні регульовані ціни.
- (32) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (33) Згідно з рішенням Сланецької селищної ради від 29.04.2021 № 10 «Про затвердження тарифів на послуги Сланецькому селищному комунальному підприємству «Сланецьводопостач», яке є чинним з 14.05.2021, вартість послуг з централізованого водовідведення становить: для населення на 1 м.куб (з лічильником) - 28,33 грн.; для населення з 1 людини (без лічильника) – 34,00 грн.; для підприємств, установ, організацій – 48,00 грн.
- (34) Отже, кінцеві споживачі послуг з централізованого водовідведення не мають можливості впливу на ціну послуг, у тому числі під час врегулювання договірних відносин на ці послуги, оскільки тарифи на ці послуги затверджує Сланецька селища рада.
- (35) Таким чином, послуги з централізованого водовідведення надаються КП «Сланецьводопостач» на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Сланецьводопостач».

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (36) Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (назва Закону в редакції, що діяла у період дослідження) підприємство централізованого водовідведення - суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення.

- (37) Виробником (виконавцем) послуг централізованого водовідведення КП «Сланецьводопостач».
- (38) Споживачами послуг централізованого водовідведення є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримати від КП «Сланецьводопостач» послуги з централізованого водовідведення.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- (39) Відповідно до пункту 1.3. Методики товар – це будь – який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права (зокрема цінні папери).
- (40) Товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- (41) Враховуючи, що централізоване водовідведення здійснюється на платній основі, ця послуга є товаром.
- (42) Відповідно до пунктів 5.1-5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (43) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей,
 - умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик,
 - якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах; взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (44) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (45) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (46) Послуги з централізованого водовідведення за споживчими властивостями, умовами користування, технічними характеристиками тощо не мають товарів – замінників.
- (47) Споживач може отримати вказані послуги лише у суб'єкта господарювання, який надає послуги з централізованого водовідведення на визначеній території, де обслуговуються мережі водовідведення.
- (48) Оскільки послуга з централізованого водовідведення є послугою, яка не має замінників, відтак у споживачів цих послуг відсутня альтернатива.
- (49) За таких обставин товарними межами ринку є послуги з централізованого водовідведення.

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку.

- (50) Відповідно до пункту 1.3. Методики територіальні (географічні) межі ринку - територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

- (51) Згідно з пунктом 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (52) Положеннями пункту 1.3 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 22.03.2017 №307 (далі – Ліцензійні умови), визначено термінологію:
- система централізованого водовідведення (каналізація) - комплекс об'єктів, споруд, колекторів, каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом відведення та очищення стічної води населених пунктів;
 - місце провадження господарської діяльності з централізованого водовідведення - територія, у межах якої провадиться господарська діяльність із відведення та очищення стічної води за допомогою комплексу об'єктів, споруд, колекторів, каналізаційних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом, що зазначені в документах, які додаються до заяви про отримання ліцензії (з урахуванням змін до документів, поданих ліцензіатом в установленому цими Ліцензійними умовами порядку).
- (53) З урахуванням зазначеного, характерною особливістю послуг з централізованого водовідведення є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання даних послуг є наявність діючих систем централізованого водовідведення.
- (54) Особливістю послуг з централізованого водовідведення є їх отримання безпосередньо у суб'єкта господарювання, який провадить цю діяльність за місцем знаходження діючих каналізаційних мереж.
- (55) Згідно з інформацією КП «Єланецьводопостач», наданою листами від 16.05.2023 №7 (вх. №65-01/971 від 24.05.2023) та від 07.12.2023 №33 (вх. № 65-01/2293 від 13.12.2023), ним надаються послуги з централізованого водовідведення тільки в межах смт Єланець Вознесенського району Миколаївської області.
- (56) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з централізованого водовідведення є територія смт Єланець Вознесенського району Миколаївської області, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Єланецьводопостач».

4.5. Часові межі ринку

- (57) Відповідно до пункту 1.3. Методики часові межі ринку - час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (58) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (59) Виходячи із положень абзацу 12 статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пропозиція та попит на відповідні товари мають існувати протягом певного часу.
- (60) Згідно з інформацією КП «Єланецьводопостач», наданою листом від 16.05.2023 №7 (вх. №65-01/971 від 24.05.2023) та від 07.12.2023 №33 (вх. № 65-01/2293 від 13.12.2023), загальна кількість споживачів, які користуються послугами з централізованого водовідведення, становить: 2021 рік – 920 осіб, 2022 рік – 932 особи, січень-листопад 2023 року – 940 осіб; кількість укладених договорів: 2021 рік – 475 шт., 2022 рік – 480 шт., січень-листопад 2023 року – 360 шт.
- (61) КП «Єланецьводопостач» є єдиним продавцем послуг з централізованого водовідведення у територіальних (географічних) межах смт Єланець Вознесенського

району Миколаївської області, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Сланецьводопостач».

- (62) Таким чином, з 2021 року, а саме з 14.05.2021 - дати введення в дію чинних тарифів на послуги з централізованого водовідведення (встановлених згідно з рішенням Сланецької селищної ради від 29.04.2021 № 10 «Про затвердження тарифів на послуги Сланецькому селищному комунальному підприємству «Сланецьводопостач») по листопад 2023 року сукупність товарно-грошових відносин між КП «Сланецьводопостач» та споживачами послуг з централізованого водовідведення в межах території смт Сланець Вознесенського району Миколаївської області не зазнала істотних змін.
- (63) У зв'язку з викладеним, часовими межами даного ринку визначено період з 14.05.2021 по листопад 2023 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- (64) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
які мають матеріально — технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (65) Зважаючи на специфіку послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та їх технологічну особливість, надання зазначених послуг можливе лише при наявності спеціального обладнання для організації надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, отримання дозволу на спеціальне водокористування та ліцензії на провадження господарської діяльності з надання послуг централізованого водопостачання та водовідведення.
- (66) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (67) Відповідно до пункту 6 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» виконавцями комунальних послуг, зокрема послуги з централізованого водовідведення, є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водовідведення.
- (68) Отже, внаслідок технологічних особливостей послуг з централізованого водовідведення, а також враховуючи те, що ринок централізованого водовідведення знаходиться в стані природної монополії, конкуренція на ньому відсутня.
- (69) З огляду на зазначене, у КП «Сланецьводопостач» у період з 14.05.2021 по листопад 2023 рік відсутні конкуренти на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах території смт Сланець Вознесенського району Миколаївської області, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Сланецьводопостач».

4.7. Визначення бар'єрів вступу на ринок

- (70) Згідно з пунктом 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні

обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (71) Отже, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок послуг з централізованого водовідведення є: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних коштів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого водовідведення, а також наявність власних або орендованих мереж, необхідність отримання ліцензії на надання послуг з централізованого водовідведення тощо.

4.8. Встановлення монопольного (домінуючого) становища

- (72) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку в нього немає жодного конкурента.
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (73) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (74) Так, з урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Єланецьводопостач», яке є єдиним надавачем послуг з централізованого водовідведення на території смт Єланець Вознесенського району Миколаївської області, диктувати свої умови при продажу товару є ознакою ринкової влади.
- (75) Враховуючи вищезазначене, становище КП «Єланецьводопостач» у період з 14.05.2021 по листопад 2023 року на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах смт Єланець Вознесенського району Миколаївської області, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Єланецьводопостач», має ознаки монопольного (домінуючого) із часткою 100%, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

5. Нормативно-правове регулювання

- (76) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги».
- (77) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
- виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
 - житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
 - індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;

- споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.
- (78) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема з централізованого водовідведення. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема централізованого водовідведення.
- У відповідності до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (79) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (80) Відповідно до пунктів 1-8 частини третьої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:
- перелік послуг;
 - вимоги до якості послуг;
 - права і обов'язки сторін;
 - відповідальність сторін за порушення договору;
 - ціна послуги;
 - порядок оплати послуги;
 - порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
 - строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.
- (81) Крім того, відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монополіне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (82) Статтями 7, 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та виконавців комунальних послуг.
- (83) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом. Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.
- (84) Частиною третьою статті 24 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з централізованого водовідведення надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водовідведення, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.

- (85) Постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 №85, яка набрала чинності 04.02.2022, затвержені:
- Правила надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі - Правила в редакції Постанови КМУ від 02.02.2022 № 85);
 - типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
 - типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж);
 - типовий договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (86) Згідно з пунктом 1 Правил в редакції Постанови КМУ від 02.02.2022 № 85 ці Правила регулюють відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі - виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг.
- (87) Відповідно до пункту 5 Правил в редакції Постанови КМУ від 02.02.2022 № 85 послуги надаються споживачу згідно з умовами типового договору про надання послуг, що укладається з урахуванням особливостей, визначених Законом України “Про житлово-комунальні послуги”, та вимогами цих Правил.
- (88) Згідно з пунктом 14 Правил в редакції Постанови КМУ від 02.02.2022 № 85 надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (89) Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”.
- (90) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п'ятої статті 13 Закону України “Про житлово-комунальні послуги”) може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (91) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.
- (92) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеним, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг, якщо такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).

- (93) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг.
- (94) З огляду на зазначене, згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (95) Договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим або примірним договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. При цьому саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за законодавчо встановленою формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

6. Обставини, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції

- (96) КП «Єланецьводопостач» надало Відділенню вибірково копії договорів, укладених протягом серпня-грудня 2022 року та січня-листопада 2023 року зі споживачами - фізичними особами про надання послуг з централізованого водовідведення, які є діючими. За результатами аналізу змісту цих договорів встановлено, що вони не відповідають умовам Типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» в редакції, яка діяла на момент укладення договорів, а саме у редакції Постанови КМУ від 02.02.2022 № 85.

- (97) Зокрема, Відділенням досліджені умови таких договорів, до прикладу:

№ з/п	Дата та № договору	Назва договору	Споживач	Адреса споживача
1	(«Інформація з обмеженим доступом»)	З індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж)	(«Інформація з обмеженим доступом»)	(«Інформація з обмеженим доступом»)
2	(«Інформація з обмеженим доступом»)	З індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж)	(«Інформація з обмеженим доступом»)	(«Інформація з обмеженим доступом»)
3	(«Інформація з обмеженим доступом»)	З індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж)	(«Інформація з обмеженим доступом»)	(«Інформація з обмеженим доступом»)

18	(«Інформація з обмеженим доступом»)	З індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж)	(«Інформація з обмеженим доступом»)	(«Інформація з обмеженим доступом»)
19	(«Інформація з обмеженим доступом»)	З індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж)	(«Інформація з обмеженим доступом»)	(«Інформація з обмеженим доступом»)

(98) За результатами аналізу цих договорів встановлено таке.

Умови Типового договору (Типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення) (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85, яка діяла на момент укладення договорів)	Умови договору в редакції КП «Єланецьводопостач»	Наслідки невідповідності умовам Типового договору
П.12. У разі виникнення аварії на зовнішніх інженерних мережах постачання послуг виконавець проводить аварійно-відновні роботи у строк не більше семи діб з моменту виявлення ним факту аварії або повідомлення споживачем виконавцю про аварію.	Не передбачено	Відсутність у договорі визначеного строку проведення виконавцем аварійно – відновлювальних робіт може призвести до затягування ним на власний розсуд встановлених законодавством строків, в які споживач може бути позбавлений можливості вчасного отримання послуг, що може призвести до ущемлення його інтересів
П. 14. У разі коли будинок на дату укладення цього договору не обладнано вузлом (вузлами) комерційного обліку, до встановлення такого вузла (вузлів) обліку обсяг споживання послуг у будинку визначається відповідно до Методики розподілу. П. 18. На час відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його ремонтом, проведенням перевірки засобів вимірювальної техніки, які є складовою частиною вузла обліку, комерційний облік ведеться розрахунково відповідно до Методики розподілу	Не передбачено	Відсутність у договорах визначення порядку обліку обсягу споживання послуг та ведення комерційного обліку наданих послуг у відповідності до Методики розподілу, у зв'язку з відсутністю можливості використання даних вузла комерційного обліку спожитих послуг, може призвести до нарахування

		необґрунтованої плати за надані послуги та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживачів
<p>П. 16. Початок періоду виходу з ладу вузла комерційного обліку визначається:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за даними електронного архіву - у разі отримання з нього інформації щодо дати початку періоду виходу з ладу вузла комерційного обліку; - з дати, що настає за днем останнього періодичного огляду вузла комерційного обліку, - у разі відсутності електронного архіву. <p>Кінцем періоду виходу з ладу вузла комерційного обліку є день прийняття на абонентський облік відремонтованого або заміненого вузла комерційного обліку.</p> <p>П. 17. Початок періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його втратою визначається з дня, наступного за днем останнього дистанційного отримання показань, або з дня, наступного за днем останнього зняття його показань (в усіх інших випадках).</p> <p>Кінцем періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його втратою є дата прийняття на абонентський облік вузла комерційного обліку, встановленого на заміну втраченого.</p> <p>П. 18 Початок періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його ремонтом, перевіркою засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла обліку, визначається з дати, наступної за днем розпломбування вузла комерційного обліку. Кінцем періоду відсутності вузла комерційного обліку у зв'язку з його ремонтом, перевіркою засобу вимірювальної техніки, який є складовою частиною вузла обліку, є день прийняття на абонентський облік.</p>	Не передбачено	Відсутність у договорах порядку визначення періодів початку та закінчення виходу з ладу вузла комерційного обліку, його відсутності, у зв'язку з його втратою, ремонтом, перевіркою може призвести до нарахування збільшеної плати за надані послуги та, відповідно, додаткових фінансових витрат споживачів
<p>П. 20. У разі відсутності інформації про показання вузла (вузлів) комерційного обліку та/або недопущення споживачем виконавця до вузла (вузлів) комерційного обліку для зняття показань для визначення обсягу послуги, спожитої у будинку, приймається середньодобове споживання послуги за попередні 12 місяців, а в разі відсутності такої інформації - за фактичний час споживання послуги, але не менше 15 діб.</p> <p>Після відновлення надання показань</p>	Не передбачено	Відсутність у договорах даного пункту Типового договору позбавляє споживача права бути обізнаним із встановленим законодавством порядком визначення обсягу спожитої послуги у разі відсутності інформації про показання вузла (вузлів) комерційного

<p>вузлів комерційного обліку виконавець зобов'язаний провести перерозподіл обсягу спожитих послуг у будинку та перерахунок із споживачем.</p> <p>Перерозподіл обсягу спожитих послуг у будинку та перерахунок із споживачем проводиться у тому розрахунковому періоді, в якому отримано в установленому порядку інформацію про невідповідність обсягу розподілених послуг окремим споживачам, але не більше ніж за 12 розрахункових періодів.</p>		<p>обліку та/або недопущення споживачем виконавця до вузла (вузлів) комерційного обліку для зняття показань, та може призвести до нарахування виконавцем необґрунтованої плати за надання послуг, та додаткових фінансових витрат споживачів</p>
<p>П. 29. Споживач вносить однією сумою плату виконавцю, яка складається з:</p> <p>плати за послугу, визначеної відповідно до Правил надання послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 5 липня 2019 р. № 690 (Офіційний вісник України, 2019 р., № 63, ст. 2194), - в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 2 лютого 2022 р. № 85, та Методики розподілу, що розраховується виходячи з розмірів затверджених уповноваженим органом тарифів на послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та обсягу спожитих послуг або за нормами споживання, встановленими органом місцевого самоврядування, до встановлення вузла комерційного обліку;</p> <p>плати за абонентське обслуговування в розмірі, визначеному виконавцем, але не вище граничного розміру, визначеного Кабінетом Міністрів України, інформація про яку розміщується на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або веб-сайті виконавця</p> <p>_____.</p> <p>(посилання на веб-сайт)</p>	Не передбачено	<p>Відсутність у договорі положень Типового договору щодо складових плати за послугу позбавляє споживача права бути обізнаним щодо цих складових та може призвести до нарахування необґрунтованої плати за надання послуг, та додаткових фінансових витрат споживачів</p>
<p>П. 32. Рахунок надається на паперовому носії. На вимогу або за згодою споживача рахунок може надаватися в електронній формі, зокрема за допомогою доступу до електронних систем обліку розрахунків споживачів.</p>	Не передбачено	<p>Відсутність у договорах визначення способу отримання рахунків на оплату за надані послуги порушує права споживачів на ознайомлення зі всіма складовими плати за</p>

		надані послуги та може призвести до неправомірного її нарахування, а відтак до додаткових фінансових витрат споживачів
<p>П. 33. Споживач здійснює оплату за цим договором щомісяця не пізніше останнього числа місяця, що настає за розрахунковим періодом, що є граничним строком внесення плати за спожиті послуги.</p>	<p>Облік та порядок оплати послуг.</p> <p>П. 1. Оплата послуг здійснюється не пізніше <u>10 числа місяця</u>, що настає за розрахунковим періодом, якщо інше не визначено договором.</p>	<p>Встановлення у договорах строку оплати за послуги всупереч законодавчо встановленому строку може призвести до можливості неправомірного нарахування виконавцем послуг пені за їх оплату не у встановлений у договорах строк та відповідно до додаткових фінансових витрат споживачів</p>
<p>П. 39. Споживач має право:</p> <p>2) без додаткової оплати одержувати від виконавця засобами зв'язку, зазначеними в розділі «Реквізити виконавця» цього договору, інформацію про ціни/тарифи на послуги, загальний розмір місячного платежу, структуру цін/тарифів на послуги, норми споживання та порядок надання послуг, а також про їх споживчі властивості у строк, визначений Законом України «Про доступ до публічної інформації»;</p> <p>4) на усунення протягом 50 годин, якщо інше не визначено законодавством, виявлених недоліків у наданні послуг;</p> <p>9) без додаткової оплати отримувати від виконавця на зазначений споживачем засіб зв'язку детальний розрахунок розподілу обсягу спожитої послуги між споживачами будинку у строк, визначений Законом України «Про доступ до публічної інформації»;</p> <p>10) без додаткової оплати отримувати на зазначений споживачем засіб зв'язку</p>	<p>Права та обов'язки сторін</p> <p>1.1. Споживач має право на:</p> <p>3) одержання без додаткової оплати від виконавця інформації про тарифи, розмір місячного платежу, структуру тарифу, норми споживання та порядок надання послуг, а також про їх споживчі властивості;</p> <p>Не передбачено</p> <p>Не передбачено</p> <p>б) отримання без додаткової оплати інформації про</p>	<p>Відсутність у договорі положень підпунктів 2, 9, 10 пункту 39 Типового договору в частині визначення строків одержання споживачем зазначеної інформації може призвести до недотримання виконавцем цих строків, та порушувати права споживача на отримання зазначеної інформації у встановлені законодавством строки</p> <p>Відсутність у договорі положень підпункту 4 пункту 39 Типового договору може призвести до отримання споживачем послуг неналежної якості</p>

<p>інформацію про проведені виконавцем нарахування плати за послуги (з розподілом за періодами та видами нарахувань) та отримані від споживача платежі у строк, визначений Законом України «Про доступ до публічної інформації»;</p> <p>б) отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуг, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг, але не менше 15 днів), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (крім нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача</p> <p>12) звертатися до суду у разі порушення виконавцем умов цього договору</p>	<p>проведені виконавцем нарахування плати за послуги (за періодами та видами нарахувань) та отримані платежі;</p> <p>Облік та порядок оплати послуг</p> <p>П. 4. У разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості виконавцем проводить перерахунок вартості послуги у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та сплачує споживачеві неустойку (штраф, пеню) у розмірі 0,01 відсотків суми здійсненого перерахунку вартості послуги.</p> <p>Не передбачено</p>	<p>Незазначення у договорі положень даного пункту Типового договору в частині сплати споживачеві неустойки (штрафу) у розмірі 0,01 відсотка саме від середньодобової вартості споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості, може призвести до недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків їх вартості та обмеження права споживача на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу)</p> <p>Відсутність у договорах законодавчо встановленого права споживачів на звернення до суду у разі невиконання умов договору з боку виконавця послуг може призвести до звуження кола прав споживачів та обмеження способів захисту їх порушених прав з боку виконавця послуг</p>
<p>П. 42. Виконавець зобов'язаний:</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Споживачі неправомірно</p>

<p>10) виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт на об'єктах, що забезпечують надання послуг та перебувають у його власності (користуванні), у розмірі, визначеному цим договором;</p> <p>17) самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплачувати споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (за виключенням нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалися ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача)</p>	<p>Облік та порядок оплати послуг</p> <p>П. 4. У разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості виконавцем проводить перерахунок вартості послуги у порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України, та сплачує споживачеві неустойку (штраф, пеню) у розмірі 0,01 відсотків суми здійсненого перерахунку вартості послуги.</p> <p>П. 1. 4. Виконавець зобов'язаний:</p> <p>П.п. 9) самостійно здійснювати перерахунок вартості послуг за період ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості послуг.</p>	<p>позбавлені права на отримання штрафу за перевищення строків проведення аварійно-відновних робіт, внаслідок яких можливе неотримання або недоотримання послуг та може призвести до недоотримання споживачем коштів у разі настання зазначеної події</p> <p>Незазначення у договорі положень даного пункту Типового договору в частині сплати споживачеві неустойки (штрафу) у розмірі 0,01 відсотка саме від середньодобової вартості споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості, може призвести до недоотримання коштів за результатами здійснення перерахунків їх вартості та обмеження права споживача на отримання визначеного законодавством розміру неустойки (штрафу)</p>
<p>Відповідальність сторін за порушення умов договору</p> <p>П. 44. У разі несвоєчасного здійснення платежів споживач зобов'язаний сплатити пеню в розмірі 0,01 відсотка суми боргу за кожний день прострочення. Загальний розмір сплаченої пені не може перевищувати 100 відсотків загальної</p>	<p>Відповідальність сторін</p> <p>П. 1.5. Споживач несе відповідальність за:</p> <p>П.п.:</p> <p>2) несвоєчасне внесення платежів за послуги шляхом сплати пені.</p>	<p>Відсутність положень пунктів 44 та 47 Типового договору в частині визначеного розміру пені, яка сплачується споживачем разі несвоєчасного здійснення ним платежів; порядку нарахування пені, та</p>

<p>суми боргу.</p> <p>Нарахування пені починається з першого робочого дня, що настає за останнім днем граничного строку внесення плати за послуги.</p> <p>Пеня не нараховується за умови наявності заборгованості держави за надані населенню пільги та житлові субсидії та/або наявності у споживача заборгованості з оплати праці, підтвердженої належним чином.</p> <p>П. 47. У разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості виконавець зобов'язаний самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснити перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплатити споживачу неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуги, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуги, але не менше 15 днів), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (крім нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого здійснювалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача).</p>	<p>Виконавець несе відповідальність за:</p> <p>П.п.:</p> <p>2) ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості послуг;</p>	<p>розміру неустойки (штрафу), яка сплачується виконавцем у разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості, позбавляє споживача права бути повною мірою обізнаним із встановленими законодавством видами відповідальності за порушення умов договору як безпосередньо для споживача, так і для виконавця, що може призвести до зменшення обсягів відповідальності для виконавця, недоотримання споживачем коштів у разі ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості</p>
<p>П. 48. Виконавець зобов'язаний прибути на виклик споживача для проведення перевірки якості надання послуг у строк не пізніше ніж протягом однієї доби з моменту отримання відповідного повідомлення споживача.</p>	<p>Порядок оформлення претензій</p> <p>П.10. У разі ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості послуг споживач має право викликати виконавця (його представника) для проведення перевірки кількості та /або якості наданих послуг.</p>	<p>Відсутність у договорі визначеного строку проведення перевірки якості надання послуг може призвести до затягування виконавцем на власний розсуд встановленого законодавством строку, в який споживач може бути позбавлений можливості отримання послуг належної якості, що може призвести до ущемлення його інтересів</p>

(99) Таким чином, КП «Сланецьводопостач», уклавши у період серпня-грудня 2022 року та січня-листопада 2023 року зі споживачами договори про надання послуг з централізованого водовідведення, які не відповідають умовам типового договору про

надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (у редакції Постанови КМУ від 02.02.2022 № 85, яка діє на момент укладення договорів), звучило коло прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цих договорів, тобто уклало договори на власних умовах.

- (100) Таке звуження прав споживача та обов'язків виконавця послуг може ускладнити споживачу доведення факту порушення виконавцем порядку надання послуг та може ускладнити отримання споживачем від виконавця перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості.
- (101) Відповідно до положень статті 179 Господарського кодексу України (далі – ГК), яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.
- (102) Статтею 184 ГК регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (103) З огляду на зазначене, КП «Сланецьводопостач» повинно було укласти договори зі споживачами про надання послуг з централізованого водовідведення відповідно до типового договору, не відступаючи від його змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача та власної відповідальності за порушення умов цього договору.
- (104) В свою чергу, дії КП «Сланецьводопостач», які полягали в укладенні у період серпня-грудня 2022 року та січня-листопада 2023 року договорів про надання послуг з централізованого водовідведення зі споживачами в редакціях, які не відповідають положенням чинного законодавства, можуть призвести до ущемлення прав та інтересів споживачів.

7. Антиконтентні наслідки дій КП «Сланецьводопостач»

- (105) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (106) Унаслідок укладення КП «Сланецьводопостач» у період серпня-грудня 2022 року та січня-листопада 2023 року договорів про надання послуг з централізованого водовідведення, умови яких не відповідають діючій редакції типового договору, зменшилися обсяги прав споживачів та власної відповідальності виконавця послуг за порушення умов договору, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.
- (107) Така поведінка КП «Сланецьводопостач» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуг з централізованого водовідведення.

- (108) З огляду на зазначене, завдяки ринковій владі КП «Єланецьводопостач» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не передбачені нормами чинного законодавства, для можливості отримання послуг з централізованого водовідведення, що, в тому числі, може мати наслідком обмеження прав та ущемлення інтересів споживачів послуг.
- (109) Така поведінка притаманна саме монопольному утворенню, оскільки у взаємовідносинах із суб'єктом господарювання, що має монополю владу, споживачі його послуг знаходяться з ним у нерівних умовах, змушені погоджуватись на всі вимоги та умови для можливості отримання послуг та фактично позбавлені захисту своїх прав та законних інтересів.

8. Неможливість вчинення КП «Єланецьводопостач» дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (110) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- (111) Унаслідок вчинення КП «Єланецьводопостач» дій, які полягали в укладенні договорів зі споживачами про надання послуг з централізованого водовідведення, умови яких не відповідають діючій редакції типового договору, тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цього договору, його привабливість для споживачів могла б різко зменшитися і тому за умов існування значної конкуренції на ринку, необхідною ознакою якої відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є можливість вибору у споживачів, КП «Єланецьводопостач» істотно втратило б свою ринкову частку та, як наслідок, прибуток.

9. Висновки

- (112) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (113) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (114) Враховуючи, що КП «Єланецьводопостач» у період з 14.05.2021 по листопад 2023 року на ринку послуг з централізованого водовідведення в територіальних (географічних) межах смт Єланець Вознесенського району Миколаївської області, де розташовані діючі каналізаційні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Єланецьводопостач», мало ознаки монопольного (домінуючого) становища, дії КП «Єланецьводопостач», які полягають в укладенні у період серпня-грудня 2022 року та січня-листопада 2023 року договорів про надання послуг з централізованого водовідведення зі споживачами, які не відповідають умовам типового договору про надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85 «Про внесення змін до постанови Кабінету

Міністрів України від 05.07.2019р. № 690», яка діяла на момент укладення договорів, тим самим зменшивши обсяги прав споживачів та власної відповідальності за порушення умов цих договорів, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку надання послуг з централізованого водовідведення.

- (115) У той же час, у ході здійснення дослідження Відділенням не виявлено фактів, які б свідчили про завдання значних збитків споживачам внаслідок вказаних дій КП «Сланецьводопостач».
- (116) З огляду на зазначене, дії КП «Сланецьводопостач» не призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, порушення не завдало значних збитків окремим особам, порушення не завдало значних збитків суспільству.
- (117) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтями 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 із змінами, адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

Сланецькому селищному комунальному підприємству «Сланецьводопостач» Сланецького району Миколаївської області (ідентифікаційний код юридичної особи («Інформація з обмеженим доступом»); місцезнаходження: («Інформація з обмеженим доступом»)) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення із споживачами договорів про надання послуг з централізованого водовідведення у відповідності до вимог типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення і типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення», в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 №690»;

- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуг з централізованого водовідведення, умови яких не відповідають типовим договорам, про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів.

Зазначаємо, що відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

На підставі частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень цих рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України не розпочинатиме провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Про результати розгляду рекомендацій необхідно повідомити Південне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України **упродовж двох місяців з дня їх отримання** з наданням документів, підтверджуючих виконання рекомендацій.

Голова Колегії

Ірина ДАНИЧ